

Το πλήρες κείμενο της Πατριαρχικής ομιλίας:

Τιμιώτατοι αδελφοί Αρχιερείς και λοιποί ευλαβέστατοι κληρικοί παντός βαθμού,

Ευλογημένα τέκνα της Εκκλησίας, πρόθυμοι συμπροσκυνηταί της μεγαλόχαρης Κυρίας του Πόντου, της Παναγίας Σουμελά,

Προ ολίγων ημερών οι Ορθόδοξοι Χριστιανοί αναχθήκαμε πνευματικώς εις ένα όρος, το βιβλικόν όρος Θαβώρ, όπου αξιωθήκαμε να γίνωμε επόπται της υπερφωτολαμπούς Θεικής Δόξης και της μεγαλειότητος του Κυρίου ημών Ιησού Χριστού. Και σήμερα, με πολύ πρόσφατον την ιεράν αυτήν εμπειρίαν της Θείας Μεταμορφώσεως, εκινήσαμε προθύμως τους πόδας διά μίαν νέαν ανάβασιν εις όρος, το Όρος του εν τω ιστορικώ Πόντω Μελά αυτήν την φοράν, το Όρος το οποίον, από πολλών αιώνων, κατέστησεν ιερόν και άγιον η δεσπόζουσα εδώ παρουσία της Παναγίας της Αθηνιώτισσας, της τρανέσσας Παναγίας Σουμελά, όπως καθιερώθηκε πλέον να αποκαλήται.

Μετά από δύο εβδομάδας καθαρμών, συντόνου πνευματικής προετοιμασίας διά νηστείας, προσευχής, εξομολογήσεως, Μικρών και Μεγάλων Παρακλήσεων και πυκνής λειτουργικής ζωής, ελάβαμε την άγουσαν διά τον Πόντον, διά το νεφελοφίλητον Όρος της Παναγίας μας, διά το από ενός ήδη αιώνος αθελήτως και οδυνηρώς ερημωμένον σεβάσμιον Μοναστήρι Της, το αδιαφιλονίκητον κέντρον της ευσεβείας και Θεομητορικής ευλαβείας του ανά τον κόσμον Ποντιακού Ελληνισμού και όλων των Θεοτοκοφίλων Ορθοδόξων Χριστιανών. Ανεβήκαμε με την ευκαιρίαν της μεγάλης και πανευφροσύνου εορτής της ενδόξου Κοιμήσεως και εις Ουρανούς Μεταστάσεως της Κόρης της Βασιλείας. Σήμερα, αδελφοί, δεν ήλθαμε εδώ διά να θρηνήσωμεν θάνατον, αλλά διά να εορτάσωμεν την μετάστασιν της Μητρός της Ζωής εκ του θανάτου εις την Ζωήν και από της γης εις τον ουρανό! Σήμερα όντως «ετέθη θρόνος τη Μητρί του Βασιλέως και εκάθισεν εκ δεξιών Αυτού» (πρβλ. Γ΄ Βασ., β΄, 19). Σήμερα η ταπεινή Κόρη της Ναζαρέτ καθίσταται Παντάνασσα! Παντοβασίλισσα!

Κατά την σημερινήν ακριβώς ημέραν επανηγύριζε το σεβάσμιον τούτο Πατριαρχικόν ημών Σταυροπήγιον. Την 15ην Αυγούστου συνετελείτο ενταύθα παμποντιακός συναγερμός! Χιλιάδες πιστών από κάθε γωνίαν του Πόντου, αλλά και από πλησίον χώρας, όπως η Ρωσσία, η Ουκρανία και η Γεωργία, συνέρρεον παμπληθεί και ομόψυχοι, με μοναδικήν ευλάβειαν και κατάνυξιν, διά να συνοδεύσουν ευλαβώς την Μητέρα της Ζωής εις την πορείαν Της προς τα άνω Βασίλεια του Υιού Της και να λάβουν την Θεομητορικήν χάριν και ευλογίαν Της! Όχι σπανίως και πολλοί εκ των Μουσουλμάνων της περιοχής, και Σουλτάνοι ακόμη, ήρχοντο να παρακαλέσουν την -κατ' αυτούς- Προφήτιδα Μαριάμ διά κάποιο σοβαρόν πρόβλημά των, ασθένειαν κ.λπ., και Εκείνη δεν έκλεινε τα ώτα εις την ικεσίαν των, αλλά συχνά έκαμνε το θαύμα Της και εις εκείνους, ευεργετούσα, ως πανευεργέτις του όλου ανθρωπίνου γένους που είναι. Κάθε ένας ο οποίος θα προσέφευγε πλησίον Της, κοπιών και πεφορτισμένος, πονεμένος, θλιμμένος, ασθενής, ικέτης της ευεργεσίας Της, δεν θα έφευγε και δεν φεύγει από την Παναγίαν με άδεια τα χέρια! Η αγάπη Της οικονομεί εθελαγάθως τους πάντας. Έτσι η Παναγία του Σουμελά συνεκέντρωνε γύρω Της

πιστούς και μη, όλους εκδεχο-μένους με καρδιακόν πόθον την του ύδατος της αγαθότητος και στοργής Της κίνησιν! Και οι τρανόλαλες καμπάνες της Μονής εδόνουν τότε τους αιθέρας με τα χαρμόсуна λαλήματα του γενομένου θαύματος, με τους γλυκείς ήχους της φιλανθρώπου Θεομητορικής ενεργείας!

Η εγκατάλειψις και η φθοροποιός ενέργεια του πανδαμάτορος χρόνου, αγαπητοί, είχαν επιφέρει αναποδράστως εις το άγιον τούτο σέβασμά μας πολύ επικίνδυνες φθορές που είχαν σχέσιν με την στατικότητα του και κατά συνέπειαν την ασφάλειαν των επισκεπτών. Οι αναγκαίες αναστηλωτικές εργασίες, τις οποίες αξιοχρέως ανέλαβαν και έφεραν εις πέρας οι αρμόδιες κρατικές υπηρεσίες, καθώς και η εν συνεχεία ενσκήψασα πανδημία του Covid-19, μας εμπόδισαν ατυχώς από του να έχωμε μίαν συνεχή κατ' έτος δυνατότητα λειτουργίας της Μονής κατά την ημέραν της πανηγύρεως του Δεκαπενταυγούστου. Ευλόγως, λοιπόν, αισθανόμεθα εφέτος μείζονα χαράν και πλατυτέραν αγαλλίασιν καθώς έχομεν την δυνατότητα να τελέσωμεν και πάλιν επί των σεβασμίων ερειπίων του παντίμου Θυσιαστηρίου μας την Θείαν Ευχαριστίαν, να εκκλησιασθούμε και να εκκλησιάσωμεν τον τόπον και όλην την περιοχόν, και να δοξάσωμεν την Υπερένδοξον Θεοτόκον, την έμψυχον Κιβωτόν του Θεού και κραταιάν Σκέπην του ευσεβούς ημών Γένους. Ευχαριστούμεν τας Κρατικές Αρχάς της Τουρκίας τόσοσν διά τας γενομένας πολυδαπάνους και μακροχρονίους αναστηλωτικές εργασίας εις την Μονήν, όσον και διά την παρασχεθείσαν άδειαν διά την αγίαν σημερινήν μας σύναξιν. Και παρακαλούμε να μας το προσέχουν πάντοτε το Μοναστήρι μας, αναφαίρετον άλλωστε στοιχείον της πολιτιστικής και ιστορικής ταυτότητος και κληρονομίας της περιοχής. Η συντηρητική και προστατευτική των μέριμνα θα αποτελή τίτλον τιμής δι' αυτάς. Αλλά είπαμε ότι ήλθαμε διά να δοξάσωμεν την Παναγίαν. Ορθότερον θα λέγαμε ότι ήλθαμε διά να δοξασθούμε εμείς από την Σουμελιώτισσαν. Εκείνης η δόξα είναι μέσα Της. Έσωθεν! Η δόξα Της είναι ο Υιός και Λόγος του Θεού, τον οποίον εν υπακοή προς το θεϊον θέλημα εκυοφόρησε και εγέννησεν ως τέλειον Θεόν και τέλειον Άνθρωπον ταυτοχρόνως, καθισταμένη ούτως αληθινή Θεοτόκος! «Πάσα η δόξα της θυγατρός του Βασιλέως έσωθεν, εν κροσσωτοίς χρυσοίς περιβεβλημένη, πεποικιλμένη» (Ψαλμ. μδ', 14). Ο Υιός Της εξ ενός, και η προσωπική της άκρα αρετή αφ' ετέρου! Ιδού η μοναδική και άφθαστος εις μεγαλείον δόξα της Παναγίας, ο διάχρυσος ματισμός της και τα μαλαματένια κροσσωτά της ενδυμασίας Της! Αλλά, τι λέγομεν; Αν η αρχαία εκείνη Κιβωτός της Διαθήκης, στην οποία εφυλάσσοντο τα τιμαλφέστερα ιερά και όσια του Ισραήλ και ενεφανίζετο ο Θεός, εκαλείτο «Δόξα του Ισραήλ», και την αρπαγήν της από τους Φιλισταίους εθρήνησαν πικρότατα με ποταμούς δακρύων οι Εβραίοι, η Παναγία, η έμψυχος Κιβωτός, εντός της οποίας κατώκησεν άπαν το πλήρωμα της Θεότητος σωματικώς, καλείται υπό της πάντοτε ακριβολογούσης θεολογικώς Ορθοδόξου Υμνολογίας όχι απλώς «Παγκόσμιος δόξα», αλλά και «Δόξα της Θεότητος»! Η εορτή μας λοιπόν της ιεράς και ευκλεούς Θεομητορικής Κοιμήσεως είναι εξ ορισμού «πεποικιλμένη τη Θεία δόξη», και εμείς, οι ταπεινοί εορτασταί, που με πόθον και ευλάβειαν ανεβήκαμε στον άγιον οίκον Της διά να προσκυνήσωμεν την ιεράν εικόνα της Παναγίας, το ταπεινόν αντίγραφον του εν Βερμίω φυλασσομένου ιερωτάτου πρωτοτύπου, και να κοσμήσωμε με άνθη πίστεως και κηρολαμπάδες

ευσεβείας και θυμίαμα ευγνωμοσύνης το ιστορικό Σεμνείον Της, λαμβάνομεν δόξαν από την Δόξαν Της και φως από το Φως Της και χάριν από την Χάριν Της, και θα επιστρέψωμε μετ' ολίγον εις τα ίδια οπωσδήποτε πλουσιώτεροι εις Θεομητορικές ευλογίας και στηριγμένοι και παρηγορημένοι από την μητρικήν αγάπην Της! Τούτο αποκτά εφέτος ιδιαίτερας διαστάσεις, λαμβανομένων υπ' όψιν των επαλλήλων και θυελλωδών επαγωγών των λυπηρών του βίου και των πολλών θλίψεων αι οποίαι μας έχουν εύρει τελευταίως. Πέραν της προσωπικής μας αμαρτωλότητος και αβελτηρίας, εθρηνήσαμε προσφάτως την στέρησιν σπουδαίων Ιεραρχών και λαμπρών στελεχών της Εκκλησίας, εκλαύσαμε επί των ερειπίων του Γηροκομείου του Βαλουκλή, ενός εκ των αρχαιοτέρων Εθνικών Φιλανθρωπικών Καταστημάτων μας, ηλικίας άνω των δύο και ημίσεος αιώνων, πάσχομεν και θρηνούμεν εξ αιτίας του συνεχιζομένου επί εξάμηνον ήδη και πλέον ανθρωποκτόνου κατά της Ουκρανίας πολέμου, συμπάσχομεν με τους υπό της πανδημίας του Covid-19 και των πολυπληθών μεταλλάξεών του προσβληθέντας αναριθμήτους συνανθρώπους μας ανά τον κόσμον, συμμεριζόμεθα τον πόνον και την οδύνην του εν κλίνη ασθενείας κατακειμένου αλλά και γενναίως αγωνιζομένου Μακαριωτάτου και φιλάτου Προκαθημένου της εν Κύπρω Αποστολικής Αυτοκεφάλου Εκκλησίας, αγανακτούμεν διά την αφιλάδελφον και κατά πάντα αντικανονικήν, ληστρικήν και παράνομον επέμβασιν αδελφής, δυστυχώς, Εκκλησίας εις το κανονικόν έδαφος του δευτέρου τη τάξει πρεσβυγενούς Πατριαρχείου της Αλεξανδρείας, πονούμεν διά την δυσκολίαν συνεννοήσεως και τας συγκρούσεις μεταξύ κρατών και λαών, διά την μαστίζουσαν τας χώρας κυρίως του λεγομένου Τρίτου Κόσμου δεινήν οικονομικήν και επισιτιστικήν κρίσιν, διά την συνεχιζομένην μόλυνσιν και ποικιλό-τροπον καταστροφών του περιβάλλοντος και πλείστα άλλα!

Κυριολεκτικώς ευρισκόμεθα εν σάκκω και σποδῷ πένθους και ταπεινώσεως! Αλλά, ιδού η Θεοτόκος! Η Φανερωμένη ελπίς των απηλισμένων! Η Παιουσολύπη! Η πάντων Χαρά! Ο γλυκασμός των Αγγέλων! Η Γρηγορούσα επάνω από την ανθρωπίνην δύσποτμον βαρυδαιμονίαν! Ο χρυσοπλοκώτατος πύργος της ασφαλείας μας! Η Βοήθεια των Χριστιανών! Η δωδεκάτειχος Πόλις του Παμβασιλέως Χριστού, όπου μας έχει ετοιμασθή κατοικία αιώνιος! Η Σκέπη του κόσμου! Η προς τον Φιλάνθρωπον Θεόν Μεσίτριά μας! Η εν τη Γεννήσει την παρθενίαν φυλάξασα, τώρα, εν τη Κοιμήσει Της, τον κόσμον δεν τον εγκατέλειψε! Δεν μας εγκατέλειψε! Είναι μαζί μας, νύκτα και ημέρα, εφημερεύουσα της αγάπης, προισταμένη της στοργής, σε ατελείωτες υπερωρίες φροντίδος και μερίμνης μητρικής για όλους! Μικρούς και μεγάλους! Ισχυρούς και αδυνάτους! Ταπεινούς και λησμονημένους! Ευπραγούντας και δυσπραγούντας! Συγγενείς και αλλογενείς! Και εκείνους που Την ενθυμούνται, και εκείνους που Την έχουν λησμονήσει! Εκείνη όλους μας ενθυμείται κατά την σημερινήν αγίαν Μνήμην Της και πάντοτε, όλους μας νοιάζεται, όλων τα δάκρυα μετρά και συλλέγει, όλων τους στεναγμούς ακούει, υπέρ όλων δέεται του Παντοκράτορος Κυρίου, του Ελεήμονος Θεού ημών!

Η Παναγία Θεοτόκος και Πανύμνητος Μήτηρ του κόσμου πρεσβεύει σήμερον τω Υιώ και Θεώ της και υπέρ του χειροτονηθέντος εις το εν όρει Μελά ιστορικό και λαοφίλητον ενδιαίτημά της διακόνου Επιφανίου, κατά κόσμον Δημητρίου

Καμιάνοβιτς, γνησίου τέκνου της πολύπαθης και μαρτυρικής Ουκρανίας. Ο Επιφάνιος μόλις απεφοίτησεν αριστούχος από το Τμήμα Κοινωνικής Θεολογίας και Χριστιανικού Πολιτισμού του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, και ιδού, νεώτατος, περιεδύθη το τίμιον ράσον διά να αφιερώση την ζωήν του εις τον Χριστόν και εις την διακονίαν της Εκκλησίας

Αγαπητέ μας διάκονε Επιφάνιε, η σημερινή πανέορτος ημέρα αποτελεί μοναδικόν σταθμόν εις την ζωήν σου. Έλαβες την χάριν και τα χαρίσματα του πρώτου βαθμού της ιερωσύνης, ενώπιον Θεού και ανθρώπων. Παρόντες και ο ευσεβής πατέρας σου Σέργιος και η αδελφή σου Αικατερίνη, οι οποίοι σε καμαρώνουν. Ευχαριστούμεν τους γονείς σου, διότι σε ανέθρεψαν εν παιδεία και νοθεσία Κυρίου και σε εχάρισαν εις την Μεγάλην Εκκλησίαν, την Μητέρα της δικής τους Εκκλησίας, διάκονον του λαού του Θεού. Τους συγχαίρομεν και ευχόμεθα ο Χριστός να τους ευλογή και να φέρη εις την δεινώς ταλανιζομένην πατρίδα των, την πολυπόθητον ειρήνην.

Χαίρομεν, διότι θα ενταχθής εις την καθ' ημάς Πατριαρχικήν Αυλήν. Εκεί θα διδαχθής πολλά και πολύτιμα από τους εμπείρους συγκυρηναίους σου, και θα αποκτήσης το πνεύμα του Φαναρίου, το πνεύμα της αρχούσης και πασχούσης Αγίας του Χριστού Μεγάλης Εκκλησίας. Εντός των τειχών θα συνεχισθή η εκκλησιαστική σου παιδεία, η μελέτη των Πατέρων της Εκκλησίας και της συγχρόνου θεολογικής παραγωγής. Είσαι ευφυής, γλωσσομαθής, αγαπάς το διάβασμα. Η θύραθεν κατάρτισις, μαζί με την θεολογικήν παιδείαν, εμπλουτίζουν και διευκολύνουν το έργον του κληρικού, ανοίγουν νέας προοπτικές εις την διακονίαν του, αφού γνωρίζει καλύτερα τα προβλήματα του συγχρόνου ανθρώπου. Ο κληρικός δεν υπηρετεί γενικώς τον «άνθρωπον», αλλά πάντοτε τον εκάστοτε σύγχρονόν του, τον συγκεκριμένον άνθρωπον προσωπικώς.

Ημείς, ως ο Ηγούμενος του Μεγάλου Μοναστηρίου εις το οποίον θα ανήκης, και ως πνευματικός σου πατήρ, δίδομεν εις σε, κατά την ιεράν ταύτην στιγμήν, τρεις πατρικάς συμβουλάς και παραι-νέσεις:

α) Να έχης εγγεγραμμένον εις τον νούν και την καρδίαν σου, καθ' όλον σου τον βίον, το Βιβλικόν: «Ουδείς επιβαλών την χείρα αυτού επ' άροτρον και βλέπων εις τα οπίσω εύθετός εστιν εις την Βασιλείαν του Θεού. (Λουκ. θ', 62). Η ιερωσύνη απαιτεί ολικήν και απροϋπόθετον αφιέρωσιν του έχειν και του είναι μας εις την Εκκλησίαν.

β) Να συνειδητοποιήσης την σημασίαν του γεγονότος ότι είσαι μέλος του κλήρου του Οικουμενικού Θρόνου. Οποία μεγάλη τιμή, οποία δε και μεγίστη ευθύνη! Θα ενσαρκώνης και θα εκπροσωπήσ τας παραδόσεις του, τας αξίας του, θα υπηρετής την οικουμενικήν και υπερεθνικήν αποστολήν του και θα αγωνίζεται διά την προάσπισιν των δικαίων του.

γ) Εις όλας τας φάσεις της πορείας σου, εις οποιονδήποτε εκκλησιαστικόν αξίωμα και αν ανέλθης, να παραμείνης ταπεινός διάκονος του Θεού και του ανθρώπου. Η ιερωσύνη είναι οδός και πεδίοθ θυσίας, προσφοράς και διακονίας. Δεν ζώμεν διά τον εαυτόν μας, αλλά διά τον Χριστόν. Να μη λησμονήσης ποτέ τον λόγον του Προδρόμου και Βαπτιστού: «εκείνον δεί αυξάνειν, εμέ δε έλαττούσθαι» (Ιωάν. γ', 30). Και να

επαναλαμβάνης συνεχώς, ότι τίποτε δεν είναι ιδικόν σου κατόρθωμα, αλλά τα πάντα είναι θεϊόν δώρημα και χάρις. Οδηγός και σύμβουλός σου θα είναι ο Απόστολος Παύλος: «Πάντα ισχύω εν τω ενδυναμούντι με Χριστώ» (Φιλιπ. δ', 13).

Ιερολογιώτατε και αγαπητέ πάτερ Επιφάνιε, καλώς ήλθες εις την χορείαν των διακόνων της Μεγάλης Εκκλησίας. Έχεις τις ευχές όλων μας. Η Θεομήτωρ, το «σεβάσμιον καύχημα ιερέων ευλαβών», να στηρίξη την διακονίαν σου πάσας τας ημέρας της ζωής σου και να αξιωθής να δης, εν ου μακρώ χρόνω, την Αυτοκέφαλον Εκκλησίαν της Ουκρανίας να συγκεντρώνη εις τους κόλπους της όλους ανεξαιρέτως τους εκεί Ορθοδόξους, γύρω από τον άξιον Προκαθήμενόν της Μακαριώτατον Μητροπολίτην Κιέβου και πάσης Ουκρανίας κ. Επιφάνιον.

Λοιπόν, αδελφοί και τέκνα, «πανηγυριζέτωσαν οι θεόφρονες» σήμερα, όπως προστάσει η ακροστοιχίς του πανηγυρικού Κανόνος της εορτής μας! Ας χαρούμε την σεβασμίαν ημέραν της Κοιμήσεως! Ας τιμήσωμεν την κατάπαυσιν της Εμφύχου Κιβωτού του Θεού εν «οργάνοις ηρμωσμένοις», εν ήχω σάλπιγγος, και κεμεντζέ, και ψαλτηρίου, και κιθάρας, και κινύρας προφητικής! Ενδεδυμένοι με «στολήν έξαλλον» (Β' Βασ. στ', 14) ενθουσιώδους πίστεως, στερεάς ελπίδος και εμπράκτου αγάπης, όπως ακριβώς την απαιτεί η Ελληνορθόδοξος ταυτότης μας, αλλά και την συμβολίζουν και οι ωραίοι παραδοσιακοί ποντιακοί χοροί. Έτη πολλά, αδελφοί και τέκνα εν Κυρίω! Έτη φωτεινά, θεοφιλή, πολύκαρπα εις παν έργον αγαθόν, Θεοτοκοσκέπαστα! Είθε και του χρόνου να αξιωθούμε και πάλιν να υπαντήσωμεν αλλήλους και πολλούς ακόμη άλλους προσκυνητάς εδώ, συμπνευματιζόμενοι, συγχαίροντες και συνεορτάζοντες εις την χαράν της Παναγίας Μητρός μας, της τρανέσσας Παναγίας Σουμελά. Αμήν!

Και τώρα η σειρά σου, πολύκλαυστε και αλησμόνητε αδελφέ Μητροπολίτα Δράμας Παύλε! Λιοντάρι του Πόντου. Όταν ήλθα στον τάφο σου για τρισάγιο, σε είπα: «Σου υπόσχομαι ότι τον Πόντο θα τον έχω σαν τα μάτια μου, όπως μου τον κληροδότησαν οι Οικουμενικές Σύνοδοι. Θα συνεχίσω, όσο μου επιτρέπει ο Θεός, να τον περιδιαβαίνω, να τον φροντίζω, να τον αγαπώ, να βλέπω στα σεμνώματά του την αγάπη σου, να αφουγκράζωμαι στην Κρώμνη τις προγονικές σου διηγήσεις, να ημερεύω την ψυχή μου στην Ίμερα, στην Επτάκωμο Σάντα να σε συνδυάζω με το μαρτυρολόγιο, να σε θυμάμαι στις Λειτουργίες στού Μελά, να νοσταλγώ το βραχώδες και άκαμπτο του φρονήματός σου υπέρ της Μεγάλης Εκκλησίας». Αυτά σε υποσχέθηκα. Και ιδού! Ετήρησα την υπόσχεσί μου και ήλθα και εφέτος Θα ερχόμασταν μαζί. Το προγραμματίσαμε. Όμως άλλως έδοξε στον Θεό που κυριεύει της ζωής και του θανάτου. Ηρπάγης από του μέσου ημών ως εν συσσεισμώ. Θυμούμαι ένδακρυς την ολοζώντανη παρουσία σου εδώ σαν σήμερα το 2010, τον κεμετζέ σου, το τραγούδι σου. Κυριολεκτικά, είχες κλέψει την παράστασι. Σήμερα είσαι ο μεγάλος απών. Μας λείπεις πολύ. Πάρα πολύ! Σίγουρα, βέβαια, το πνεύμα σου, η ψυχή σου, είναι εδώ, μαζί μας. Περιίπταται στα αγαπημένα σου ποντιακά λημέρια. Ως αγαπητά τα σκηνώματά σου... Λείπει όμως σήμερα η σωματική αρχοντική παράστασίς σου. Ο μεγάλος ενθουσιασμός σου. Το γλυκύλαλο τραγούδι σου.

Αναπαύου εν ειρήνη! Και συνέχιζε να λειτουργήσ τώρα εις την άνω Ιερουσαλήμ και προσεύχου για μας τους περιλειπομένους. Σίγουρα θα εισακούωνται οι δεήσεις και οι προσευχές σου, γιατί υπήρξες πιστός άχρι θανάτου. Ήσουν σεμνός, έντιμος, σωστός, ακέραιος, γνήσιος, ατόφιος, αυθεντικός. Και έλεγες το ναί, ναί και το ου, ου. Μακάρι να σε μιμούνται πολλοί - όλοι! Αιωνία σου η μνήμη!